

גליון 402
שנה ט' תש"פסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליימן על האישיור לשריתנוש בתמונה

סיפורי חז"ל

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף
רבי אלעזר בן חרסום ירש מאביו רכוש רב, והיה על כן עשיר מופלג, עיירות רבות וספינות רבות היו לו, ומאות עבדים ופועלים עבדו בכל מפעליו. רבי אלעזר עצמו לא התעניין כלל בכל רכושו ובכל מפעליו, עד כדי כך, שעבדיו ופועליו לא ראו אותו מימיהם, ומה עשה רבי אלעזר? יומם ולילה ישב ושקד על לימוד התורה. מידי יום היה לוקח נאד של קמח ומניחו על כתפו, וכך היה יוצא לדרך אל הישיבה.

באחד הימים, בלכתו בדרך, פגשו בו עבדיו, הללו, כאמור לא הכירוהו וסברו, כי האיש שלפניהם אינו אלא תושב באחד מעיירותיו של אדונם רבי אליעזר, ועליו לשלם שכר תמורת הליכתו, או לעבוד בעבודה כלשהי במקום לשלם. עמדו אפוא בדרכו ונטלוהו עימיהם והכריחו אותו לעבוד, ביקש רבי אלעזר: "אנא, הניחו לי ללכת ללמוד תורה", סרבו העבדים ואמרו: "חיי רבי אלעזר בן חרסום, שאין אנו מניחים אותך". נוכח רבי אלעזר בנחישות דעתם של עבדיו והבין, כי לא בנקל יוכל להשתחרר מהם, על כן נתן בידם סכום כסף הגון, על מנת שיניחו לו ללכת לדרך ולתורתו.

(עפ"י מסכת יומא ל"ה)

פרשת השבוע

קודם צריך לפרוע את החובות ואחר כך אפשר להתנדב.

ועשית מנורת זהב טהור
(כ"ה-ל"א)

מסופר: כאשר ביקר הרה"ק רבי שאול רבי ידידיה ממודו"ץ זיע"א בפעם הראשונה בארץ ישראל, נתקבל לראיון אצל הנציב העליון סיר הרברט סמואל, הנציב ביקש ממנו שישתדל לעשות שלום ואחדות בין המפלגות החרדיות השונות שבישוב, אמר לו הרבי, מובא במדרש רבה (במדבר טו י) כשאמר לו הקב"ה למשה "ועשית מנורת זהב טהור" אמר ליה: ריבוננו של עולם כיצד נעשה אותה, אמר ליה "מקשה תיעשה" ואף על פי כן נתקשה משה, הראה לו למשה, ועוד נתקשה וכו'. ותמוה, תראה מי הוא התלמיד - משה רבנו - ומי מלמדו הקב"ה, ובכל זאת נתקשה משה בהבנת מעשה המנורה, אלא המנורה מרמזת ומסמלת את האחדות "מקשה תיעשה", סוד האחדות, ובוה נתקשה משה, כי לעשות אחדות בישראל אינו מן הדברים הקלים ביותר, סיים הרבי ופנה לנציב ואמר: ומה שהיה קשה למשה הוד מעלתו מבקש ממני?.

מאת כל איש אשר ידבנו ליבו
(כ"ה - ב')

מסופר: כאשר באו פעם שני שלוחי דרבנן מנכבדי הקהל, להיפרד מרבה הרה"ק ה"לב שמחה מגור" זיע"א, בטרם צאתם לחוץ לארץ לגייס כספים להחזקת המוסדות. האציל להם הרבי את ברכת הדרך, איחל להם בהצלחה, והוסיף "ולא באלמותא". את ביאורן של שני המילים התמוהות אשר לא ידעו את פירושו, הלכו השניים לבקש מפיו של הרה"ק ה"פני מנחם" מגור זיע"א. והשיב להם: ולמה לא תדעו? הלא כה מתרגם יונתן בן עוזיאל את הפסוק "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו" "כל דיתרעי לביה ולא באלמותא". כלומר, כל מי שלבו רוצה, ולא בכוח ובעל כרחו.

מאת כל איש אשר ידבנו לבו
(כ"ה ב')

חסיד אחד נכנס אל הרה"ק מגוסטינין זיע"א ומסר לו פתקה עם פדיון. נוכח הרבי שלא מכבר פשט חסיד זה את הרגל. החזיר לו הרבי את הפדיון ואמר: כתוב "בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם" (שופטים ה' ב')

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 6:13 ת"א: 6:15 ר"ת: 6:51

פרשת תרומה

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:00 ת"א: 5:15

כדי לבקר את בתו שחלתה, "גם אדם מן השוק צריכים לדון אותו לכף זכות, ובפרט גאון וצדיק כרבי זרח, ובוודאי אם הוא כ"כ מחפש אחר הכיפה, יש לו וודאי ענין גדול בכך".

שבועיים עברו, אך האבידה לא נמצאה, הכיפה איננה, ורבי זרח מצטער עליה כאילו אבדה לו מרגלית טובה, ראה האברך רבי אברהם יוחנן בלומנטל, שכנו של רבי זרח, את צערו ועגמת נפשו על האבידה, הלך בתומתו וקנה כיפה חדשה אצל הצדקנית מרת שיינדל בלוי שהיתה טווה כיפות כמו ידיה, ועל כל שורה ושורה של סריגה היתה גומרת מזמור בתהלים – והגישה לרבי זרח באמרו: "אין כדאי, שיהודי כמוהו יצער עצמו על ענין כה פעוט". "מתמה אני עליך" – נענה לו רבי זרח – "האומנם סבור אתה, שעל כיפה סתם נתונה דאגתי? וכי אין אתה יודע שבביתי ישנן כיפות למכביר, וכי רק כיפה זו שאבדה לי, אותה אבקש?". הרה"ק רבי דוד'ל בידרמן זיע"א, שהפליא תמיד את רבי זרח על מידת האמת שבו, גם הא נתקלו עיניו בפתקה, שהיתה דבוקה על לוח המודעות של בית מדרשו, הוא קראה ונענה: "מובטחני, שאם רבי זרח מחפש בימים אלה כיפה שאבדה, בוודאי יש ענין בכך, ובוודאי גם תוחזר לו בקרוב".

עברו שבועיים נוספים, וביום אחד לעת ערב מופיע הערבי הנודע בשם "סאלים הסייד" לביתו של רבי זרח, ומגיש לו את הכיפה האבודה, כשהוא מספר בהתנצלות ואגב בקשת סליחה, כי יצרו הסיתו, וכאשר שכרוהו לפני חג הפסח לסייד את הבית, הוא ראה בארון נרתיק נחושת צנוע, וסבור היה כי בוודאי טמון בתוכו מטמון, ולכן גנב את הנרתיק, אך בבואו לביתו נתאכזב, כי לא מצא בתוך הנרתיק כי אם כיפה בלוייה בלבד, ומתוך כעס על עצמו השליך את הנרתיק ואת הכיפה למרתף שבחצר ביתו, עד ששכח את כל הענין. הערבי נשתתק קמעה, ולאחר מכן המשיך לספר:

"היום נקראתי לסייד בביתו של החכם רבי דוד (בידרמן), והנה כאשר עמדתי על הסולם וסיידתי את תקרת החדר, פתאום תפס החכם בסולם, התחיל מטלטלו עד שכמעט נפלתי מעליו לארץ, התחלת לצעוק, ולא הבנתי מה קורה כאן, ואז הרים אלי החכם את עיניו ואמר: 'סאלים! האם לפי מנהגי הדת של המוסלמים מותר לגנוב?'. 'הדברים פילחו את לבי כחץ שנון' – מספר הערבי – 'ראיתי, שהחכם מדבר אלי דברי נבואה ממש, ומיד החלטתי למהר ולהחזיר את הגוילה לבעליה'. הערבי סיים את סיפורו ונסתלק בבושת פנים, ואילו מעיניו של רבי זרח זלגו דמעות של שמחה באותה שעה, והרטיבו את הכיפה הבלויה.

מה היתה באמת סודה וחשיבותה של כיפה זו, שרבים מגדולי ירושלים עסקו בסוגייתה במשך מספר שבועות, ושרבי זרח הסעיר עליה את כל ירושלים הדווייה?.

כיפה בלוייה של הגאון מבריסק מועילה יותר מכל הרפואות שבעולם

"ירושלים כורעת תחת עול ייסוריה, מחלות משתוללות, חללי רעב גוועים יום יום, עוללים שאלו לחם ופורש אין להם, מגיפת החולירע קוטלת גדולים וקטנים רח"ל, ואין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים." כך תיאר אחד מבני ירושלים את מצב העיר במכתב לבן משפחתו בפולין בשנת תרע"ו. והנה באחד מימים קשים אלה, כאשר כל אחד היה דואג ומיצר איך להשקיט רעבון ביתו ולהמציא איזו כוס מים עכורים למפרפרים בין המוות והחיים, נראה מתרוצץ לו ברחובות העיר העתיקה, החסיד רבי יונה לפקוביץ – מי שהיה תלמידו ונאמן ביתו של הגאון הקדוש רבי משה יוסף מפאפא זיע"א – ובידו חבילה של פתקאות וקופסה עם קמח מבושל לדבק – והוא מדביק על לוחות המודעות אשר בפרוודורי בתי הכנסיות והישיבות פתקאות קטנות.

הפתקאות לא עוררו תשומת לב, לוחות המודעות היו גדושים מודעות רבות, מהן הקוראות לצניעות, לזהירות לשון הרע, חלק הקוראות לתשובה וכו', כך שהפתקאות הקטנות כלל לא בלטו ובטלו בשישים, אך דבקותו ונאמנותו ודבקותו של רבי יונה בהדבקת המודעות, דוקא המה עוררו תשומת לב. ברור קצר אצל רבי יונה מעלה, כי רבו הגאון רבי זרח ברוורמן הוא אשר מסר לו את התפקיד, האנשים התקהלו לשם קריאת הפתק המעניין, שאחד מגדולי התורה והחסד ציוה להדביקו, ושאחד מנקיי הדעת הדביקה, וזה מה שכתוב בפתקה: "השבת אבידה: אבדה לי כיפה (יארמולקה). סימניה: בלוייה וחורו בשיפולה. כל המוצאה מתבקש בטובו להחזירה לי בהקדם, ויקיים בזה מצות השבת אבידה. נאום הק' זרח בראווערמאן.

ליד לוח המודעות בשער בית החולים "משגב לדרך" עומד לו ר' דן הויכהיזר – אח רחמן, הוא קורא את תוכנו של הפתק הזעיר ומפטיר בתנועת יד: "כל הכיפה אינה שווה עשיריה אחת, תמורתה לא ניתן להשיג אפילו מחצית הכוס מים נקיים, ורבי זרח מתעסק בזוטות, האם לא הגענו לכלל זה מחמת הצרות? – מרצינים פניו של רבי דן. כתריאל טויד – שוער בית החולים, שהצטרף בינתיים לקריאת הפתקה, טוען אף הוא: "עם כל זה איני מבין את רבי זרח, הידוע לפיקח ולצדיק, שבימים אלה, כאשר בתי העלמין ממלאים חללי רעב, ובתי החולים מלאים עם חולים קשים, אין לו דאגה אחרת אלא אבידתה של כיפה בלוייה, הלא גם על הפרוטות שהוציא על הפתקאות והדבק צריך אדם לחוס בימים טרופים אלה!".

"הס לכם מלדבר בגנותו של רבי זרח" השתיקם השו"ב דמתא, הג"ר יוסף בנימין שמעונוביץ, שנודמן אותה שעה לבית החולים

משל ונמשל

המחותנים העיקריים

משל לפלוני העשיר, שהיה בעל אחוזות רבות והיו לו שדות וכרמים, וכפריים אריסים היו לו שהיו מעבדים אדמותיו ועושים כל מלאכה בשדה ובכרם. לימים עמד להשיא את בנו ורצה להזמין לחתונה את כל עשירי העיר ונכבדיה, לא ידע האיך ינהג, הפך בענין וחשב מה לעשות, אם יעמוד ויזמין למשתה הנישואין יחד עם נכבדי העיר גם את הכפריים האריסים, סופו שיתבזה בעיני האורחים הנכבדים, כי הכפריים בודאי שישתו לשכרה וישתוללו ועלולים להגיע למעשים לא ראויים ולמהלומות, לבסוף החליט שיוזמן את הכפריים יום אחד לפני החופה, יכבדם בכל מיני מאכל ומשקה ויצא ידי חובה כלפיהם, וכן עשה, יום אחד לפני היום שנקבע לחופה, כינס את כל הכפריים העובדים בשדותיו, ערך לפנייהם שולחנות מלאים מכל טוב, ואילו את כל נכבדי העיר הזמין רק למחרת. ישבו הכפריים והיטיבו לבם במאכל ובמשתה ושמחו שמחה גדולה. עברו שם בני אדם ותמהו תמיהה גדולה, הכיצד? כמה משונות הן הליכותיו של עשיר זה, לכפריים הפשוטים הללו הוא חולק כבוד יותר מאשר לבני העיר המכובדים, שכן הקדים והזמין אותם לחתונה לפני האורחים נשואי הפנים, וערך לפנייהם שולחנות מלאים כל טוב. ברם האנשים החכמים המבינים טעמו של דבר, יודעים כי כל כוונתו של העשיר לא היתה אלא להיפטר מן האורחים הפשוטים, לתת להם את חלקם ולדאוג שלא יהיו בעת השמחה הגדולה, כדי שביום החתונה ממש יוכל ליסב בסעודה רק עם האורחים המכובדים ונשואי הפנים, ולשמוח עמהם שמחת אמת יחד עם החתן והכלה והמחותנים.

והנמשל: כך אנו רואים בעולם הזה, כיצד רשעים מתענגים על כל טוב, אוכלים ושותים ושמחים ורואים עולמם בחייהם, ואילו צדיקים מתענים בעוני ובחוסר כל, והדבר תמוה בעינינו עד מאוד, אולם לאמיתו של דבר אין כאן אלא כענין הכפריים הללו המקבלים את חלקם יום אחד קודם, ואילו ליום השמחה האמיתית יהיו מוזמנים רק הצדיקים ורק הם יהיו בו המחותנים העיקריים.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

שלושים שנה לפני עובדה זו, קרה ופתאום חלה הגאון החסיד רבי לייב חפץ – מתלמידי הגדולים של הגאון הקדוש מבריסק רבי יהושע לייב דיסקין זיע"א. הדבר נודע לרבו, ומיד הסיר את כיפתו מעל ראשו ושלח לחובשה לראשו של רבי לייב. השליח היה אז הנער רבי משה בלוי, מי שהיה אחר כך ממנהיגי היהדות החרדית, עד שהגיע נער זה אל הבית, כבר החזיר רבי לייב את נשמתו לשמי רום, הנער, שפיקח היה, סירב לחזור לגאון מבריסק ולבשרו על פטירת תלמידו הגדול, הוא חזר שבור ורצוץ לחדר רבו, הגאון רבי אברהם אהרן פראג בתלמוד תורה "שומרי החומות", והכיפה בידו. רבי אברהם שאלו על הכיפה המשונה, והנער סיפר לו בבכי על אשר קרה. "אל תצטער ילדי" נענה רבי אברהם אהרן לתלמידו – "כיפה כזו, שהגאון מבריסק השתמש בה לרפואה, בודאי כוחה עמה לחולל נפלאות, ועוד חזון למועד".

הלווייתו של רבי לייב חפץ התקיימה באותו יום, והגאון מבריסק השתתף בה, לאחר ההלווייה הבין הנער, שעכשיו הוא יכול להחזיר את הכיפה לבעליה, אותה שעה שהנער החזיר את הכיפה, ישב אצל הגאון מבריסק תלמידו רבי זרח ברוורמן. הגאון מבריסק הרים את הכיפה ואמר: "רבי זרח, הרינו מוסר לך כיפה זו למשמרת". רבי זרח קיבל את הכיפה, ולא העז לשאול דבר וחצי דבר לטיבה של משמרת זו, ומאז היתה כיפה זו שמורה אצלו בנרתיק נחושת, ושנים רבות לא הוציאה מנרתיקה. בפרוץ המלחמה העולמית הראשונה חלה הצדיק הקדוש רבי בן ציון שפירא, בנו של הגה"ק רבי צבי מיכל, מחלתו היתה קשה, וכבר נראו בו סימני גסיסה. בני משפחתו אצו רצו לכל גדולי ירושלים בבקשה לעורר רחמים עליו, ואז הוציא רבי זרח כיפה זו מנרתיקה, ירד אל רבי בן ציון, חבשה לראשו, ותוך שעה קלה הוטב מצבו של החולה.

הרופא הצדיק רבי משה וואלך, שעמד למראשותיו של החולה במשך כמה שעות באותו יום, נודעוץ ואמר: "כיפה בלוייה של הגאון מבריסק מועילה יותר מכל הרפואות שבעולם". אכן משום כך גדולה היה עגמת נפשו של רבי זרח על אבדן הכיפה, ורבה היתה שמחתו כאשר נמצאה.

ציון אדם לחברו

זהירות מופלגת

בעיר קובנה היה בית כנסת פרטי שמתו בעליו ונפל בירושה ליתומים קטנים, כשהרה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א היה מתפלל בבית כנסת זה, לא היה נוטל ידיו במים שבכיור, כי אם משפשפן מעט. ופעם הסביר את מנהגו, היות שהבחין שהמים הנשפכים מהכיור נופלים על גבי הקיר וגורמים נזק, ואילו יתומים לאו בני מחילה נינהו.

גמילות חסד בסתר

מסופר: מדי יום ביומו בשעות המוקדמות של שחרית, היה תנור בית המדרש הגדול בבאבוב מוסק ומחומם עבור המתפללים הרבים. אפילו אלו שהשכימו קום בבקרים החורפיים, התפלאו על האדם הטוב והמטיב שקם עוד לפניהם, מחמם ומטיב את התנור, ונעלם כלא היה. תלמידיו וחסידיו של הרה"ק רבי בן ציון זיע"א מבאבוב בעל "קדושת ציון" רצו לעקוב ולהיוודע מי הוא איש מטיבם? אחד הצעירים החליט להתחבא תחת אחד הספסלים ולראות במו עיניו איך יפול דבר. למחרת נדהם הנער ונודעו לראות, כי האיש המנקה את התנור מציתו ומחמם את בית המדרש בסוד סודות, אינו אלא הרבי בכבודו ובעצמו. עודו שרוי בתימהון והנה הספסל ששכב מתחתיו מתהפך, הבין הרבי כי אכן נודע הדבר ומרוב צער, פרץ הרבי בבכי ואמר: מצוה אחת היתה לי שקיימתי בשלמות, הגם את זו תחפוץ לקחת ממני?

תקון חצות של רבי משה לייב

פעם שהה הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א בסאטוב, ורצה לראות את עבודתו הנפלאה של הרה"ק רבי משה לייב זיע"א, בעת "תיקון חצות". הסתתר אפוא בחדר רבו וראה את הרבי לובש בגדי איכרים אחרי חצות. יוצא לחצר המכוסה שלג. מעלה גורי עצים מהמרתף. שם אותם על שכמו ויוצא לרחוב. התגנב רבי צבי הירש אחריו. שרץ רבי משה לייב את רגליו בקור ובשלג והגיע עד לצריף רעוע. נכנס לחדר דל ושומם שתנורו כבוי, במטה שכב יהודי גלמוד וחולה. בדממת הלילה נשמע קולו של הרבי מדבר בשפת האיכרים: "בן אדם, היש את נפשך לקנות חבילת עצים?" אין לי אף פרוטה בבית ענה היהודי, טוב את הפרוטות אקח בפעם אחרת ענה לו, אבל מה אעשה בעצים? גרון אין בבית וכוח אין בידי לבקעם לגורים טען החולה, לכך אדאג אני השיב רבי משה לייב, הוציא רבי משה לייב את העצים החוצה ביקעם לגורים קטנים, וזמזם בשעת מעשה "התנערי מעפר קומי שבי ירושלים", הכניס את הגורים לחדר הסיק את התנור וזמזם בלי הרף, כשהוסק התנור יפה יפה, סיים רבי משה לייב את עבודתו, עזב את החדר וסיים את עריכת ה"תיקון חצות" "תקום תרחם ציון תבנה חומות ירושלים" וחזר בפסיעות מהירות לביתו.

תולדות דצדקיא

שבת קודש ד' אדר הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר יוסף (רבי לייב שרה"ס (תקנ"א) הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני-אוסטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג) יום ראשון ה' אדר הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני-אוסטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג) הרה"ק רבי ישעיה מפרגאג ב"ר יעקב משה תרכ"ח

יום שני ו' אדר הרה"ק רבי דוד מאוסטראה ב"ר מרדכי טעבל (תלמיד הבעש"ט - תק"י)

יום שלישי ז' אדר משה רבינו בן עמרם (ב"א תפ"ח) הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ב"ר משה יחזקאל (תקפ"א)

יום רביעי ח' אדר הרה"ק רבי אליהו הכהן ב"ר שלמה אברהם (שבת מוסר - תפ"ט) הרה"ק רבי גרשון מלאצק (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ה)

יום חמישי ט' אדר הרה"ק רבי יוסף וואל היילפרין אב"ד טעעפין (תלמיד הבעש"ט - ב"ר יעקב אהרן) הרה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד סעליש (צרור החיים - תרל"ה)

יום שישי י' אדר הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט ב"ר קלונימוס קלמן הלוי מקראקא (הגוטער יוד - תרכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים וסימנים על המעשים.

דין מי שהיה ניעור כל הלילה (ב')

א) אם היה ישן ביום שינת קבע על מטתו, ובליילה שלאחריו היה ניעור כל הלילה, לכולי עלמא צריך לברך בבוקר ברכת התורה, ואין ברכת אהבת עולם של ערבית פוסרת, אלא אם למד מיד אחרי התפילה. (משנה ברורה סימן מ"ז ס"ק כ"ח)
ב) אם כוון בברכת התורה ביום שלפניו, שמתכוון שלא לפטור בברכת התורה רק עד יום המחרת, אז גם אם היה ער כל הלילה, יוכל לברך למחרת ברכת התורה. (שו"ת קרן לדוד, סימן נ"ט)
ג) הניעור כל הלילה, והלך לישון שינת קבע אחרי עלות השחר, כשקם משנתו, יוכל לברך לכו"ע ברכת התורה, (והיינו כשלא בירך ברכת התורה לפני שהלך לישון.) (פסקי תשובות, סימן תצ"ד, סוף אות ו')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

מברכין חודש אדר

המולד אור ליום ב. 9:30 10 חלקים

ר"ח יהיה ביום שלישי ובוים רביעי